

Miejska Biblioteka Publiczna

Oficjalne otwarcie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej nastąpiło 20 października 1944 r., a na dzień 30 tego miesiąca zarejestrowano 215 czytelników, wśród których aż 182 to dzieci i młodzież. W grudniu stan księgozbioru wynosił już 4504 woluminy, a liczba czytelników zarejestrowanych wzrosła do 620, zaś średnia dziennych wypożyczeń wyniosła 77 woluminów.

19 kwietnia 1945 r. Zarząd Miejski podjął uchwałę o przekształceniu Miejskiej Biblioteki Publicznej w samodzielną jednostkę organizacyjną wyłączając ją ze struktur podległych Miejskiej Komisji Kultury i Oświaty Pozaszkolnej. Samodzielne kierownictwo biblioteki z dniem 11 maja 1945 r. objął Zbigniew Ciągliński, były oficer Wojska Polskiego, który niedawno wrócił z oflagu.

Powoli, ale systematycznie wzrastał księgozbiór i liczba stałych czytelników. Na koniec 1946 r. stan księgozbioru wynosił 5534 woluminy, a liczba czytelników - 1055. W tym też roku zbiory Biblioteki przeniesiono z bardzo ciasnego i ciemnego pomieszczenia do widnej i znacznie obszerniejszej sali, ale warunki pracy były i tak bardzo ciężkie, a pozyskana sala była zawilgocona, co znacznie szkodziło zbiorom.

Stanowisko kierownika Miejskiej Biblioteki Publicznej po Z. Ciąglińskim z dniem 30 czerwca 1949 r. objęła Janina Raciborska, którą w kilka zaledwie miesięcy później zastąpiła Wilhelmina Nahorska. W tym czasie założono księgi inwentarzowe i uporządkowano księgozbiór.

Od 1952 r. Miejską Biblioteką Publiczną kierowała Cecylia Legut, zatrudniona w niej od 1 XII 1944 r. i funkcję tę pełniła aż do połączenia MBP z Powiatową Biblioteką Publiczną, co nastąpiło w sierpniu 1954 r.

Do 1954r. w Białej Podlaskiej w pierwszych latach powojennych funkcjonowały dwie biblioteki publiczne - Miejska Biblioteka Publiczna i Powiatowa Biblioteka Publiczna. Genezy tej drugiej upatrywać możemy w ruchomej bibliotece, która w okresie międzywojennym działała na obszarze powiatu bialskiego. Jej organizatorem była Powiatowa Komisja Oświaty Pozaszkolnej funkcjonująca przy Inspektoracie Szkolnym w Białej Podlaskiej. Stanowisko inspektora szkolnego na powiat bialski po wyzwoleniu pełnił Jan Makaruk, który sprawował tę funkcję także przed 1939 r. Za jego to sprawą na przełomie lat 1944/45 zorganizowano w Białej tzw. Powiatową Centralę Bibliotek Ruchomych. Załączek księgozbioru stanowiły resztki zbiorów przedwojennej biblioteki ruchomej, które zdołano uratować z pożogi wojennej. Biblioteka Powiatowej Centrali Bibliotek Ruchomych mieściła się początkowo na terenie zespołu parkowo-pałacowego przy ul. Warszawskiej w jednym pomieszczeniu w budynku zwanym wówczas "pod wieżą" (obecnie siedziba Muzeum Południowego Podlasia). Bibliotekarką została Maria Sacharuk, ale wkrótce przekazała to stanowisko Annie Karwowskiej (1945 r.) Na koniec pierwszego półrocza 1946 r. Biblioteka liczyła 1614 woluminów, a zarejestrowano 87 czytelników w mieście i aż 800 w powiecie. Ze szczytkowych sprawozdań tej Biblioteki wynika, że obsługę czytelników w powiecie bialskim prowadziła ona za pośrednictwem reaktywującej się po wojnie sieci szkół podstawowych. W okresie od lipca 1946 r. do marca 1947 r. księgozbiór wzrósł do 2982 woluminów. Książki pochodziły z różnych źródeł - przejmowano m.in. resztki książek z byłych majątków ziemskich, ale głównym źródłem nabycia były środki na zakup pochodzące z ówczesnego Ministerstwa Oświaty. W celu sprawniejszego dotarcia z książką do mieszkańców powiatu zorganizowano 20 kompletów książek, które na zlecenie podinspektora szkolnego do spraw oświaty dorosłych wysłano w teren. Ponadto dla czytelników z terenu miasta Biblioteka była czynna przez trzy dni w tygodniu. Brak środków własnych na zakup zbiorów oraz ogromne zapotrzebowanie na książkę sprawiły, że w marcu 1947 r. przewodniczący Wydziału Powiatowego w Białej Podlaskiej za pośrednictwem Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego zwrócił się z prośbą do Ministerstwa Oświaty o dotację na zakup książek. Prośbę rozpatriono pozytywnie - Biała otrzymała na ten cel kwotę 100.000 zł.

W czerwcu 1947 r. Wydział Powiatowy powołał przy Powiatowej Centrali Bibliotek Ruchomych Komisję Biblioteczną, która miała się zająć prowadzeniem dalszej akcji biblioteczno-czytelniczej w powiecie bialskim. Z początkiem października 1947 r. Powiatowa Centrala Bibliotek Ruchomych zmieniła nazwę na: Powiatowa Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej. W tym też czasie stan księgozbioru PBP przekroczył 4000 woluminów (księgozbiór stacjonarny), a 1586 woluminów zorganizowanych w 38 kompletach funkcjonowało na obszarze powiatu. W tym samym roku (od 1 września) o jedną osobę zwiększyła się obsada kadrowa w PBP - zatrudniona została Zofia Bernaczek, obejmując zarazem kierownictwo Biblioteki.

W 1948 r. PBP zmienia lokal przenosząc się do sąsiedniego budynku, gdzie na jej potrzeby przeznaczono dwa pomieszczenia o łącznej powierzchni 58 m², co już wówczas było zbyt mało, aby pomieścić ciągle rosnące zbiory. W tych bardzo trudnych warunkach lokalowych PBP pracowała przez kilka kolejnych lat, bo aż do końca 1952 r. Wówczas Bibliotekę przeniesiono do dwóch sal w budynku przy pl. Wolności 6.

W okresie lat 1947-1949 cały wysiłek organizacyjny Powiatowej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej skierowany został na tworzenie powiatowej sieci bibliotek gromadzkich w powiecie bialskim. W ciągu tych trzech lat powstało ich 14.

Miejska Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej

Od 1 stycznia 1951 r. kierownictwo PBP objął Jerzy Kaczyński, który z wielkim zaangażowaniem i poczuciem odpowiedzialności za upowszechnianie książki i czytelnictwa z powodzeniem sprawował tę funkcję przez szereg następujących lat.

Na mocy rozporządzenia Ministerstwa Kultury i Sztuki z dnia 16 lipca 1954 r. nastąpiło połączenie Powiatowej Biblioteki Publicznej z Miejską Biblioteką Publiczną tworząc jeden wspólny organizm instytucji upowszechniania kultury o nazwie: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej, której kierownictwo powierzono wspomnianemu wyżej Jerzemu Kaczyńskiemu.

Nieco wcześniej, bo jeszcze w 1953 r., powstała w Białej pierwsza filia biblioteczna zlokalizowana w prawobrzeżnej części miasta w dzielnicy Wola. Filia ta, oznaczona jako nr 1, funkcjonuje tam po dzień dzisiejszy.

W momencie połączenia PiMBP liczyła ok. 33.000 woluminów, a oprócz kierownika kadre pracowniczą stanowiły cztery osoby na stanowiskach merytorycznych i dwie osoby obsługi (sprzątaczk). W 1957 r. zdołano przy PiMBP zorganizować pierwszą w mieście czytelnię, w której zatrudnienie znalazła Pelagia Tajchert, a nieco później wyodrębniono księgozbiór dziecięcy tworząc Oddział dla Dzieci prowadzony od początku przez Cecylię Legut.

Ustawicznie trwał proces kształtowania i doskonalenia struktur organizacyjnych PiMBP - na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych pojawiają się w bibliotece pierwsi instruktorzy, którzy obejmują opieką merytoryczną sieć bibliotek publicznych w powiecie białskim, których systematycznie przybywało - oprócz bibliotek głównych (najpierw gromadzkich, a następnie gminnych) powstawały też w większych wsiach sołeckich biblioteki filialne. Sieć bibliotek publicznych uzupełniały licznie w tym czasie powstające punkty biblioteczne z wymiennym księgozbiorem.

Oprócz udostępniania zbiorów książkowych i czasopiśmienniczych PiMBP prowadziła wieloraką działalność upowszechnieniową organizując liczne wystawy, konkursy, spotkania autorskie pełniąc w mieście i powiecie główną rolę instytucji aktywizującej kulturę w środowisku, stymulując rozwój czytelnictwa zarówno wśród dorosłych, jak też dzieci i młodzieży.